

3.4.2013

**ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΕΒ
ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΕ ΘΕΜΑ:****«ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ ΥΠΟ ΤΟΝ ΊΣΚΙΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ»****ΣΕ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΥΠΟΥ ΣΤΗΝ ΈΝΩΣΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΩΝ ΞΕΝΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ****3 Απριλίου 2013, Γραφεία ΕΣΗΕΑ**

Τα πρόσφατα δραματικά γεγονότα της Κύπρου συντάραξαν την Ελλάδα. Αναστάτωσαν όμως και την ίδια την Ευρώπη. Απειλούν την ελληνική οικονομία με βαθύτερη ύφεση. Κλονίζουν όμως και το ίδιο το ευρωπαϊκό θεσμικό εποικοδόμημα. Και μας υποχρεώνουν όλους, Έλληνες και εταίρους, Βόρειους και Νότιους, πιστωτές και χρεώστες, να αναλογιστούμε σοβαρά την πορεία και το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι επιπτώσεις της κυπριακής κρίσης είναι τόσο άμεσες όσο και μακροπρόθεσμες.

Μετά την εθνικοποίηση του ευρωπαϊκού δημόσιου χρέους επήλθε και η εθνικοποίηση του ίδιου του ευρωπαϊκού νομίσματος. Μόνο κατ' ευφημισμό αποτελεί πλέον το ευρώ κοινό νόμισμα. Διότι, και επίσημα, δεν έχει την ίδια αξία παντού μέσα στην Ε.Ε. Ουδείς μπορεί να προδικάσει τι σημαίνει αυτό. Όλα είναι ανοιχτά: από την επαναφορά της Ε.Ε. στην τροχιά της πραγματικής ενοποίησης μέσα από ριζοσπαστικές αναθεωρήσεις θεσμών και διαδικασιών, μέχρι τον επίσημο διαχωρισμό της σε Βορρά και Νότο –ή και την οριστική διάσπασή της. Για να πούμε τα πράγματα με το όνομά τους: σήμερα, αυτό που σε μεγάλο βαθμό συντηρεί την Ένωση είναι η απουσία ενός μηχανισμού εξόδου και ο φόβος που προκαλεί μια τέτοια προοπτική. Αλλά αυτό είναι η δύναμη της αδράνειας. Κι η αντιμετώπιση της ευρωπαϊκής κρίσης επιτάσσει μια φυγή προς τα εμπρός.

Οι επιλογές που επιβλήθηκαν στην περίπτωση της Κύπρου έχουν τη δική τους λογική. Ελέγχονται ωστόσο για την ακαμψία και τη βιαιότητά τους, ενώ δεν είναι απαλλαγμένες από ιδεοληψίες και στενά εθνικές σκοπιμότητες. Και μόνο η αρχική αποδοχή από το Eurogroup της κατάργησης της εγγύησης για τις καταθέσεις μέχρι 100.000 και η αύξηση των κινδύνων σε σχέση με τον διαμεσολαβητικό ρόλο του χρηματοπιστωτικού συστήματος, έθεσε σε αμφισβήτηση έναν από τους θεμελιώδεις λίθους της σύγχρονης οικονομίας. Οι δηλώσεις στη συνέχεια του επικεφαλής του Eurogroup, καθώς και του επικεφαλής του Γερμανικού Διευθυντηρίου, ενέτειναν την αναταραχή, υπογράμμισαν τις διαφωνίες και ανέδειξαν τις αδυναμίες που υπονομεύουν την Ε.Ε.

Οι επιπτώσεις της Κυπριακής «συνταγής» δεν είναι χωρίς απόηχο στην παγκόσμια οικονομική τάξη. Στη Γερμανία, που σήμερα αποτελεί τον σκληρό ευρωπαϊκό πυρήνα, αποδίδεται η πρόθεση μιας βίαιης αναθεωρητικής παρέμβασης στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα υπό τον ίσκιό της κρίσης. Η παρέμβαση αυτή επιχειρείται χωρίς ευρύτερη συναίνεση, και ίσως χωρίς μακροπρόθεσμο σχεδιασμό. Το Βερολίνο –και κατ' επέκταση η Ε.Ε.– δίνει την εντύπωση ότι αντιδρά κατά περίπτωση σε κάθε μία από τις διαδοχικές κρίσεις που ξεσπούν, εμμένοντας αμετάθετα στις πολιτικές λιτότητας. Αυτό ενέχει μεγάλους και προφανείς κινδύνους. Εκτρέφει αντιγερμανικά

αισθήματα και γενικότερα τον ευρωσκεπτικισμό στους πιο ευάλωτους λαούς της Ευρώπης, στη συνείδηση των οποίων η κρίση έχει φθείρει το ευρωπαϊκό ιδεώδες –και η λιτότητα δεν αποτελεί, βέβαια, εναλλακτικό όραμα. Βλέπουμε έτσι να διασαλεύεται η ευρωπαϊκή συνοχή, να εκτίθενται οι κυβερνήσεις στα μάτια των λαών τους, να επέρχεται πολιτική αστάθεια και κοινωνική ανωμαλία.

Η Ελλάδα πλήττεται άμεσα από την κυπριακή κρίση –σύμφωνα με ορισμένους υπολογισμούς αυτή μπορεί να αφαιρέσει έως και μία ποσοστιαία μονάδα από το ΑΕΠ. Η επιτυχία του ελληνικού οικονομικού προγράμματος κρεμόταν ήδη από μια κλωστή –καθώς βασιζόταν σε εξαιρετικά αισιόδοξες υποθέσεις. Τα πρώτα αποτελέσματα από την εκτέλεση του Προϋπολογισμού του 2013 δεν πρόσφεραν έδαφος για αισιοδοξία. Πολλές ενδείξεις πείθουν ότι η ύφεση το 2013 βαθαίνει, η προοπτική ανάκαμψης το 2014 απομακρύνεται, οι αποκρατικοποιήσεις στην καλύτερη περίπτωση καθυστερούν. Δεν επιτρέπεται να εθελουφλούμε. Η τεχνητή αισιοδοξία θα γίνει μπούμερανγκ. Είμαστε υποχρεωμένοι να προετοιμαστούμε για τα χειρότερα. Κι αυτό σημαίνει την αναπροσαρμογή, την αναθεώρηση του προγράμματος και των στόχων του. Αυτό επιβάλλει η ίδια η πραγματικότητα.

Οι προϋποθέσεις για την εκτέλεση του προγράμματος έχουν αλλάξει –προς το χειρότερο. Άλλωστε, ουδείς μπορεί να παραβλέψει ότι το μεγαλύτερο μέρος της κοινωνίας μας έχει φτάσει στα όρια της αντοχής της, και όπως πάνε τα πράγματα θα κληθεί να δοκιμαστεί ακόμα πιο σκληρά. Όταν όμως η δημοσιονομική λιτότητα επιφέρει ένα φαύλο κύκλο κοινωνικής ένδειας, συνιστά αδιέξοδη και επικίνδυνη πολιτική. Όταν η παράταση της ύφεσης δημιουργεί οικονομική ερήμωση και καταστροφή του παραγωγικού ιστού, κινδυνεύουμε να χάσουμε και τη βάση της μελλοντικής ανάπτυξης.

Θεωρώ ότι οι συνθήκες επιβάλλουν σήμερα μια ευρύτερη και πιο μακροπρόθεσμη θεώρηση του ελληνικού προγράμματος, πέρα από το παζάρι για τα μέτρα και τη δόση. Κι αυτό αφορά και στην κυβέρνηση και στην τρόικα. Πρέπει μαζί να αναθεωρήσουμε το πρόγραμμα με όρους αναπτυξιακούς. Να επικεντρωθούμε από κοινού με τις Βρυξέλλες στις πολιτικές που θα αυξήσουν τη ρευστότητα και θα ενισχύσουν την αναπτυξιακή δυναμική της οικονομίας. Οι πολιτικές υπάρχουν αν θέλουμε να επικεντρωθούμε σε αυτές. Πρέπει επίσης να συνεργαστούμε εποικοδομητικά έτσι ώστε το υπό μελέτη νέο φορολογικό σύστημα να ξεκαθαρίσει οριστικά, και με προοπτική πενταετίας τουλάχιστον, το φορολογικό τοπίο, για να δώσει ελπίδα στους πολίτες και πνοή στην οικονομία. Πρέπει να εξασφαλίσουμε άμεσα τις συνθήκες ώστε να ολοκληρωθεί η ανακεφαλαιοποίηση και εξυγίανση του τραπεζικού συστήματος ώστε να αποτελέσει και πάλι αιμοδότη της πραγματικής οικονομίας.

Ταυτόχρονα, οφείλουμε να προβλέψουμε τον χρόνο για τη ρεαλιστική αναπροσαρμογή των δημοσιονομικών στόχων του προγράμματος τουλάχιστον ως προς το κυκλικό έλλειμμα, δηλαδή ως προς το μέρος του ελλείμματος που οφείλεται στην αυτοτροφοδοτούμενη ύφεση και δεν το ελέγχουμε.

Εν τω μεταξύ βεβαίως, η χώρα μας οφείλει να επιδείξει έμπρακτα, χωρίς άλλη ολιγωρία, τη βούλησή της να εκτελέσει ένα μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα εντός, αλλά και πέραν του πλαισίου των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει έναντι των δανειστών της. Μόνο έτσι θα αντιμετωπίσουμε και το πρόβλημα του διαρθρωτικού ελλείμματος που είναι η βασική πηγή του κακού.

Πρέπει επιτέλους να πείσουμε ότι θέλουμε και μπορούμε ν' αλλάξουμε ως χώρα. Να αναφέρω ένα παράδειγμα και μόνο. Δεν νοείται να δίνουμε με διάφορα προσχήματα τον υπέρ πάντων αγώνα για να μην απολυθούν λίγες χιλιάδες επίορκοι ή πλαστογράφοι του Δημοσίου, όταν πλησιάζουν το 1 εκατομμύριο οι άνεργοι που έχουν χάσει τη δουλειά τους στον ιδιωτικό τομέα πληρώνοντας τα σπασμένα του κράτους και την αβελτηρία του πολιτικού συστήματος. Δεν πείθουμε με αυτές τις πρακτικές για την ειλικρίνειά μας απέναντι στην ανάγκη εξυγίανσης, στην ανάγκη αλλαγής. Η καμπάνα των μεταρρυθμίσεων πρέπει επιτέλους να ακουστεί δυνατά στην Ελλάδα. Γιατί αν δεν αλλάξει το κράτος, τίποτα δεν μπορεί να αλλάξει ουσιαστικά.

Οι πολίτες έχουν πλέον συνειδητοποιήσει το τεράστιο κόστος που καταβάλλουν στον βωμό μίας ελλειμματικής κρατικής προστασίας και μίας αδιέξοδης πολιτικής λιτότητας. Κόστος που θα αυξάνεται σταδιακά, καθώς ολοένα και νέα βέλη προστίθενται στο οπλοστάσιο αυτών που μεθοδεύουν την αναθεώρηση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Μόνο ο πολιτικός μας κόσμος κωφεύει ή ολιγωρεί.

Δεν θέλω να είμαι δυσσίωνος. Αλλά, από το 2009 δίνουμε, υποτίθεται, τα πάντα για να διασώσουμε το ευρωπαϊκό μας μέλλον – τώρα όμως το ίδιο το ευρωπαϊκό μέλλον αποτελεί αχαρτογράφητη περιοχή. Κανείς, μα κανείς, ούτε η Γερμανία, ούτε η Γαλλία, ούτε η Ιταλία, γνωρίζουν πραγματικά τι μέλλει να συμβεί από εδώ και πέρα. Το ευρωπαϊκό εποικοδόμημα τελεί υπό αναθεώρηση, κι αυτό από μόνο του είναι παράγων αστάθειας και αβεβαιότητας. Η σημερινή, άτυπη διάσπαση της Ένωσης σε Βορρά και Νότο μπορεί να βαθύνει ή και να οριστικοποιηθεί. Η Ελλάδα, ως ο κατ' εξοχήν αδύναμος κρίκος της Ε.Ε., οφείλει να αφυπνισθεί και να προετοιμαστεί ανάλογα.

Μέχρι σήμερα, αποφύγαμε την ασύνταχτη χρεοκοπία αναδεχόμενοι με παθητικότητα και ανειλικρίνεια τις έτοιμες συνταγές των δανειστών μας, χωρίς δική μας βούληση, χωρίς δικές μας απαντήσεις. Οι εξελίξεις, όμως, επιβάλλουν σήμερα στην κυβέρνηση να «αλλάξει ταχύτητα» και προοπτική. Να περάσει από τη διαχείριση της καθημερινότητας –όπου έχει να επιδείξει επιτυχή αποτελέσματα– στη στρατηγική θεώρηση της συγκυρίας. Χρειαζόμαστε, το επαναλαμβάνω μονότονα εδώ και μήνες, ένα Εθνικό Πρόγραμμα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης, ένα πρόγραμμα εξυγίανσης και αλλαγής που να γράφει «Ελλάδα» στην ούγια. Ένα πρόγραμμα που να περιγράφει το όραμα για την Ελλάδα του μέλλοντος και να ανοίγει τον δρόμο στις δημιουργικές και επιχειρηματικές δυνάμεις του τόπου να αναπτύξουν γρήγορα τους τομείς εκείνους της ελληνικής οικονομίας που διαθέτουν συγκριτικό πλεονέκτημα. Να ιεραρχεί τις μεγάλες επενδυτικές προτεραιότητες για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών μας, καθώς και να δεσμεύεται χρονικά και ποιοτικά για τις μεταρρυθμίσεις ζωτικής ανάγκης –την αναμόρφωση του φορολογικού συστήματος, την αναδόμηση της δημόσιας διοίκησης, το άνοιγμα των αγορών στον ανταγωνισμό.

Αυτά είναι τα στοιχειώδη εθνικά προαπαιτούμενα. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εκείνο που πρέπει να επιδιωχθεί είναι να αποτελέσει η αναπτυξιακή αναθεώρηση του ελληνικού προγράμματος το έναυσμα για μία συμφωνία με τον Βορρά για ένα ευρωπαϊκό «Σχέδιο Μάρσαλ», με στόχο την παραγωγική και ανταγωνιστική ανασυγκρότηση του ευρωπαϊκού Νότου.

Η επιβίωση της Ευρώπης που χτίσθηκε τις τελευταίες δεκαετίες απαιτεί σήμερα ισχυρούς συμβιβασμούς και ριζικές ανατροπές, που αγγίζουν βασικές δομές του συστήματος. Πραγματικά ενιαίο νόμισμα σημαίνει εναρμονισμένη δημοσιονομική πολιτική, με συμφωνημένους κανόνες που να ξεπερνούν το στενό και σχεδόν μεταφυσικά καθορισμένο ποσοστό του δημοσιονομικού ελλείμματος. Σημαίνει ενιαίο τραπεζικό σύστημα, με επίσης κοινά αποδεκτούς κανόνες, κεντρική τράπεζα που να λειτουργεί ως δανειστής έσχατης ανάγκης και κοινό κέντρο καθορισμού του πανευρωπαϊκού ρίσκου. Σημαίνει επίσης την έκδοση ευρωομολόγων, γεγονός που θα σηματοδοτήσει την αποδοχή της ηθικής αρχής ότι το βάρος της οικονομικής προσαρμογής δεν το αναλαμβάνουν μόνο οι ελλειμματικές χώρες, αλλά και οι πλεονασματικές, που εν τέλει επωφελοούνται από την οικονομική αδυναμία των άλλων. Αυτά θα έπρεπε να αποτελούν τον πυρήνα μιας αντιπρότασης του πληττόμενου ευρωπαϊκού Νότου στην αναθεωρητική βούληση του πλούσιου Βορρά.

Μιλάμε για την ενωμένη, δημοκρατική Ευρώπη, την Ευρώπη των κρατών και λαών που συγκλίνουν για να αποτελέσουν μια ισχυρή παρουσία στον σύγχρονο κόσμο. Τέτοιες ενώσεις όμως μεταξύ αδυνάμων και ισχυρών, δεν παγιώνονται με την επικυριαρχία των ισχυρών, αλλά με την αμοιβαιότητα των ευθυνών και των δικαιωμάτων. Ο Βορράς οφείλει να δώσει, και ο Νότος βέβαια οφείλει να αλλάξει, εν ονόματι της ευρωπαϊκής σύγκλισης και ολοκλήρωσης. Διαφορετικά, οι ιστορικοί δαίμονες της Ευρώπης θα ξαναβρούν ελεύθερο πεδίο δράσης. Ήδη έχουν βρει...